

PRZEWŁOKA (31) *sb f*

e oraz a jasne; -o- (6), -ó- (4); -o- *Mącz* (2); -o- : -ó- *SarnStat* (4:4).

sg *N* przewłoka (6). ◇ *G* przewłoki (9). ◇ *A* przewłokę [zapis: -e] (1). ◇ *I* przewłoką (3). ◇ *L* przewłoce (2). ◇ *pl N* przewłoki (4). ◇ *G* przewłók (3). ◇ *A* przewłoki (3). ◇ [I przewłok(a)mi.]

Sł stp w innych znaczeniach, Cn notuje, Linde XVII – XVIII w.

1. *Odkładanie na inny czas; mora Mącz* (15) : *Nectere moras, miełzkąc długo/ odwłoczyć/ przewłoki czynić. Mącz* 244a, 220b.

przewłoka czego (2): *ModrzBaz* 118v; *náuczmy się/ [...] W drugiej [części kazania] iáko wątpliwość/ o iedney przewłoce weścia do żywotá y ízczęcia wiecznego po śmierci/ (á to zowią Czyśćiec) iednym bárzo potężnym wywodem/ może być ínadnie rozwiązána. WysKaz* 3.

Z określeniem ilości czasu (1): [*panna*] *vmyśliá táiemnie vćiec/ y prosiá oycá áby iey dał przewłoki dni czterdzieści SkarŻyw* 487.

Szereg: »omieszkanie i przewłoka« [*szyk zmienny*] (1): *Bo więc omieszkánie y przewłoká zapláty [solutionis tarditas ac procrastinatio] bárzo przykrá íest káždemu robotnikowi ModrzBaz* 118v; [[*Panie*] *ty raczyłś v siebie przekłádác więcey íprawiedliwość nád ofiáry wśzelákie/ y írodze roskázowác Przełożonym raczyłś/ áby w niey żadnego omieszkánia y przewłoki niewżywáli WerReguła* 41; *AktaSejmikPozn* 1595/183].

a. *Odraczanie czynności prawnej* (11) : *UstPraw* G3; *Idziełzli gdzie do práwá/ iákie tám przewłoki/ By miał náíprawiedliwízá/ poiezdził ná Roki. BielSat* E; *BielRozm* 32; *Ale gdy Actá przy íądzie légáią, tedy tá przewłoká niepotrzebna. SarnStat* 1286, 1279; [Odwłaczają jem, na koniec teraz je odesłano do ziemskiego prawa, bo zasię trudno wziąć swą sprawiedliwość temi przewłokami. *ListyPol* I 1539/144; *Diar* 1566 24].

Zwrot: »przewłoki czynić« (1): *á exceptię które przewłoki czynią/ y té któremi się zwykli z íądu wymowác álbo wybiiác pozwáni: [...] nie dáleý iedno ná Wiécá mogą ísđ SarnStat* 1171; [*ListyPol* I 1539/144; *povinna bendzie dossicz czynycz [...] żadna prawdziwa any zmisloná Nyemoczą Nyeodbivayancz, Russenya sąndovego Any zadnych przewlog nyeczynyącz. ZapKraK* 1544 218/686].

Wyrażenie: »przewłoka dalsza« (1): *A Zeby do ípraw nullo iure mógł byđ ínstigator gotowy/ y z drugieý ítrony/ áby téż przewłoká dálíza/ tym którzy się vpomináią nie byá SarnStat* 140.

Wyrażenie przyimkowe: »bez przewłoki« (3): *które [sprawy] bądź w Tribunale/ bądź w Ziemńtwie/ álbo w Grodzie/ przesądzoné/ y ná vrząd do Stáróftw y ná vczynienié odprawy odefłané/ gdzieby wedle tego odefłania/ bez wśzelákich przewłók odpráwowané nie były. SarnStat* 869, 855.

~ *Szereg*: »bez przewłoki i odwłoki« (1): *SPrawiedliwość wśzytkim obywatelóm Koronnym/ [...] bez wśzelákieý przewłoki y odwłoki będę czynił SarnStat* 138. ~

2. *Przedłużanie czasu trwania* (10) : *íż wiele ich/ ábo się o íwe rzeczy iednáią/ chociaż z ízkodliwemi á niesłufznemi vmowámi/ ábo ie íwoim przeciwnikom puśzczáią niemogąc wytrwác przewłoki y wielkiego nakłádu. ModrzBaz* 90v, 94v; *ActReg* 134, 135.

przewłoka czego (2): Iákoć chwały nie dáwác/ gdyś mego/ przewłoki/ Náwrocenia/ pod łáfki fwey płańcz krył ízeroki. *GrabowSet S4*; [*ListyZygmAug 1568/559*; Ta sejmiku przewłoka wiele ludzi [...] odsądziła *AktaSejmikPozn 1600/226*]. Cf *Wyrażenie*.

Wyrażenie: »przewłoka sprawiedliwości, w sprawiedliwości« (1:1): Więc przewłoká fpráwiedliwości/ przenieśienie Sądow ná Seym/ á Seymowanie áż we dwie lećie/ ták wiele kozakow/ y ták możnych námnożyło *GórnRozm H3v*; Téż y to przypomináią dla wwiárowánia íe przewłók w fpráwiedliwości, żeby Tribunał íam *extremam manum* Dekrétom czynił áż do końca *SarnStat 1300*.

a. O tekście (2) :

Wyrażenie przyimkowe: »dla przewłoki« = *aby nie przedłużyć* (2): Niechcę tu íamych íperek y przymowek Lutheranow miedzy íobą dla przewłoki wípominác. *ReszPrz 66, 32*.

b. O wymowie: przedłużanie sylab (1) : A íeśli też íuż gdzie ná mieyfcu miedzy dobremi towarzyszymi wíędzie [*człowiek pyszny*]/ tedy íeśli co mowi/ to íuż z oną przewłoką/ z oną poítawą/ z onym przekęślowaniem íłowek *RejZwierc 53*.

3. Długość trwania (1) :

Wyrażenie: »przewłoka czasu« (1): ábowiem gniewliwego człowieká od ízalonego ínfzey roznice być nie vkázował [*Kato*]/ tylko przewłoką czáfu/ rozumiejąc że gniew íeśt krotkie ízaleństwo. *Phil I*.

4. Przerwa, odpoczynek, spokój; feriae Modrz (4) : Potym gdy Krol Angielski Wilhelmus/ w ípráwie S. Anzelma/ przewłoki próiíl/ á Papieź mu íey nie broníl: íáchał do Lugdunu S. Anzelmus/ y ták odpráwy czekał. *SkarŻyw 336*; lecz gdy íię náśzy zábawiáli/ Tátárom onym ná íię fmiáłości dodáli/ [...] Przewłoká w woýfku ízkodzi *StryjKron 633*.

przewłoka od czego (1): Bo íeśli kto pod zasłoną pokoiu gotuie przeciwko nam woynę/ ztymcí nieíeśt prawdziwy pokoy: ále czem dłuźfzey íemu od woyny przewłoki popuźczáią/ tym gotowfzy y potężnieyfzy ná woynę będzie. *ModrzBaz 103*.

Wyrażenie: »długa przewłoka« (1): *ModrzBaz 103 cf przewłoka od czego*.

Wyrażenie przyimkowe: »z przewłoką« (1): A kto do rozmyślania ínádny nie íeśt/ niech íię czytánem rzeczy naboźnych z przewłoką zábawi/ trochę myíl fwoię ná káźdey czáłtce potzymawfzy *LatHar 666*.

5. Zwlekanie, działanie bez pośpiechu [czyja] (1) : Cierpliwie/ BOże wieczny/ Twą przewłokem znośíl/ Gdy ćię/ duch moy íerdeczny/ O znak łáfki próiíl *GrabowSet V2v*.

6. [Rodzaj sieci rybackiej: za powrozy łykowe do przewłoki ... 10 gr. InwBiskWłocł 1582/68.

Zwroty: »przewłoką łowić (a. ławiać)« [*szyk zmienny*]: Na tem stawie tąż przewłoką łowią *LustrMalb I 106, II 103*.

»przewłoką robić«: Niewód na niem [*jeziorze*] nie bywa, íż wąsko bieży, ale przewłoką ustawicznie na niem robią *LustrPom 126*.

Szereg: »niewod ani przewłoka«: W tych [*jeziorach*] nie ławiają niewodem ani przewłoką jeno klepami *LustrMalb II 103*.]

7. [bot. Smyrnumolus-atrum L., przewłoka czarna, czarne warzywo; aromatyczna roślina dwuletnia z rodziny baldaszkowatych (Apiaceae), występująca w krajach śródziemnomorskich, warzywo starożytnych Rzymian: Przewłoká/ Smyrnum creticum. Zwittrachtkraut. SienHerb L2#, E2#.]

Synonimy: **1.** odkładanie, odwłączanie, odwłoka, przedłużanie; **2.** przedłużanie; **4.** odpoczynek, pokoj, przestanek, przestanie.

Cf **PRZEWLECZENIE, [PRZEWŁOK]**

EB